

Netknipsels #55 week 50/2003

de Biotheek

Biotheek Netknipsels #55 week 50 | 8 december 2003

Deze week ontdekt u Nederland als een 100% bio-land. We laten u ook kennis maken met McBio. En met Knir, Knar en Knor. U krijgt de kans om uw kennis te testen over de biologische varkenshouderij. Wat u nog niet weet kunt u opsnorren in de nieuwe KennisBank. Op de achtergrond hoort u het 'gebleit' van bio-babies uit het VK en het geblaas van bio-schaapjes uit de VS.

Dit alles presenteren we u in een mooie en composteerbare verpakking. Verlangt u nog iets van me?

Hartelijke groet,
Dirk Verdickt, eindredactie.

In dit nummer:

NATIONAAL

Project “afstemmen van vraag en aanbod in de korte ketenafzet van biologische producten”.

Verpakkingen

Primeur voor België: Carrefour en GB lanceren 100% composteerbare verpakking voor bio-groenten en bio-fruit

"Nouveau régime d'aide aux agriculteurs bio et perspectives d'avenir"

Communiqué de presse. Agriculture biologique

INTERNATIONAAL

Europa - Europese Commissie blind voor biologische sector

Europa - Eerste bioboek voor heel Europa komt eraan

NL - Test uw kennis over de biologische varkenshouderij

NL - KennisBank biologische landbouw en voeding opengesteld

NL - Biologische melk voor McDonald's in Nederland

NL - 100% biologische landbouw is mogelijk in Nederland

VK - Verkoop biovoedsel over de kaap van 1 miljoen pond

Denemarken - Deense biolandbouw

VS - Studie rond biowol

Japan - Enkele handelaars overtreden etiketteringsnormen

NATIONAAL

Project “afstemmen van vraag en aanbod in de korte ketenafzet van biologische producten”.

Heel wat biologische landbouwers en tuinders vermarkten hun producten geheel of gedeeltelijk via de rechtstreekse verkoop aan de consument. Dit gebeurt in de vorm van thuisverkoop, groenteabonnementen, (boeren)markten, voedselteams,...

Bedrijven die nog niet lang bezig zijn met korte ketenafzet of er mee wensen te starten, hebben relatief weinig contacten in het biologisch korte ketencircuit. Ze zijn dan ook onvoldoende geïnformeerd over bepaalde mogelijkheden en potentiële afzetkanalen.

Met dit project willen we deze bedrijven – in heel Vlaanderen - ondersteunen bij de uitbouw van hun korte ketenafzet. Dit zowel op individueel bedrijfsniveau als door het stimuleren van samenwerkingsverbanden tussen verschillende bedrijven.

Ook voor de potentiële afnemers van biologische producten rechtstreeks van de producent, is de markt weinig transparant. Personen en organisaties die interesse hebben om biologische producten af te nemen zullen actief benaderd worden, zodat nieuwe initiatieven kunnen worden opgestart.

In eerste instantie zal het aanbod van de producenten en de vraag van de potentiële afnemers in kaart gebracht worden. Een website is hiervoor een geschikt medium.

Waar het aangewezen is om verschillende potentiële aanbieders rond de tafel te brengen om zo sterker te staan in de onderhandelingen, zullen deze samenwerkingsverbanden ondersteund worden zodat ze zo efficiënt mogelijk kunnen werken.

Dit project, met financiële steun van de EU en de ALT, loopt van 1 december 2003 tot 15 november 2004.

Voor meer informatie of ondersteuning: Filippe Van de Craen (Adviseur biologische landbouw en korte ketenafzet Vlaams Agrarisch Centrum) – tel.: (09)272.77.58.

(Bron, e-mailbericht VAC, 3 december 2003)

Verpakkingen

Inleiding

De eigenlijke functie van de verpakkingen is vandaag de dag in de aandacht van de consument ver naar de achtergrond verdrongen. Een verpakking beschermt het product en toch beoordeelt de consument de verpakking voornamelijk op gebruiksgemak en op het uiterlijk. Om hieraan te kunnen voldoen is veel aan innovatie nodig. Vormgeving, merkconsistentie en communicatie en milieu - zeker dan bij bioproducten - moeten in de aandacht komen

Probleemsituering

De overheid legt momenteel steeds strengere milieueisen op aan de bedrijven. Denk aan het afkoppelingsbeleid voor afvalwater en de ecotaksen en ecoboni voor verpakkingsafval.

Aangezien verpakking een belangrijk deel uitmaakt van de afvalberg, zal bewust omgaan met verpakkingsmaterialen een aanzienlijke reductie van de milieuoverlast tot gevolg hebben.

De bedrijven in de biologische sector zijn hierin voortrekkers, aangezien zij streven naar een harmonisch samenleven van mens, plant, dier en zijn omgeving. Het bioproduct krijgt ook het imago van proper, afvalpreventiever te gaan werken door haar eerder gedane inspanningen. Bijkomend beschrijft het Belgisch Biogarantie® lastenboek een aantal maatregelen rond het toepassen van verpakkingen

Ontwerp

Alleen naar het milieu kijken en er lelijk uitzien heeft ook geen zin. Ontwerpen is een emotioneel proces, waarbij je het gewenste vonkje moet kunnen overbrengen. Een verpakking moet leuk

zijn en toch mag het niet alleen daarbij blijven. Het gebruiksgemak speelt hierin een andere rol. In eerste instantie lijkt het werken naar lichter verpakkingsmateriaal een optie. Dit kan door bestaande constructies te herbekijken en aan te passen zonder aan de kwaliteit te verliezen.

Verpakkingsmaterialen

Zo doet de blikverpakking aan nieuwe eisen en levert zij dankzij nieuwe polymeer coating nieuwe mogelijkheden. Door vormgeving kan de verpakking 50 % sterker worden en ongeveer 25 % aan materiaal uitsparen. Door de coating blijven er minder restjes aan het blikje kleven. Migratie van schadelijke stoffen vanuit lakken treden niet op omdat men die blikjes niet meer hoeft te lakken. Dit levert ook een economisch voordeel op.

What you see is what you get

Vormgevingsbureaus gaan verder dan het vormgeven van verpakkingen en kunnen complete productconcepten uitwerken. Men kan in de uitwerkingen van concepten rekening houden zonder de trouwe gebruiker te verliezen. Dergelijke concepten geven een belangrijk impuls aan producten en kunnen het marktaandeel in positieve zin beïnvloeden. In een fractie van seconde neem de consument een beslissing. Zichtbaarheid van het merk, gepersonaliseerde verpakking blijft essentieel.

Dit artikel werd geschreven voor de Biotheek door Hugo Baert, coördinator van Probila-Unitrab.

(Bron: www.biotheek.be, 29 november 2003)

Primeur voor België: Carrefour en GB lanceren 100% composteerbare verpakking voor bio-groenten en bio-fruit

De groep Carrefour hecht veel belang aan duurzame ontwikkeling en milieuvriendelijke producten. En daarin zet Carrefour Belgium nu een belangrijke stap: het introduceert in exclusiviteit een composteerbare folie op basis van cellulose. De bio-groenten en -fruit van Carrefour en GB zitten voortaan in een volledig composteerbare verpakking. Dit is een toekomstgerichte en innoverende primeur voor België.

Carrefour en GB waken niet alleen voortdurend met veel zorg over de kwaliteit van de aangeboden producten maar ook over de kwaliteit van de verpakking. Daarom werd besloten op zoek te gaan naar een nieuwe, milieuvriendelijke verpakking voor fruit en groenten. Na twee jaar research en voorbereiding stelt Carrefour Belgium niet zonder trots een nieuwe, transparante folie voor. De folie is volledig composteerbaar en gemaakt van cellulose. De grondstof is een 'Renewable Raw Material' (RRM), letterlijk een hernieuwbare, ruwe (basis) grondstof, als alternatief voor de materialen gewonnen uit petroleum (zoals plastic), een niet hernieuwbare natuurlijke grondstof. De cellulose is van een Eucalyptussoort, afkomstig van GG-vrije aanplantingen, allen met een duurzaam bosbeheer. Alle houtpulpleveranciers beantwoorden overigens aan de ISO 14000 milieunorm. Een ander belangrijk voordeel van de nieuwe folie is dat het materiaal volledig afbreekt bij een niet al te grote temperatuursverhoging. Bij de industriële verwerking van GFT (Groente, Fruit en Tuinafval) wordt er gewerkt bij temperaturen hoger dan 55°C. Maar die temperatuur is niet haalbaar bij het thuis composteren. Daar ligt de temperatuur rond de 35°C. De nieuwe folie verdiende niet alleen het 'OK Compost'-merkteken van AIB Vinçotte (goed voor composteren binnen een professionele composteringsinstallatie) maar kan ook thuis gecomposteerd worden onder goede omstandigheden in een compostvat. Daarin wordt na 8 weken meer dan 90% van de folie volledig opgenomen door het compost. Na 12 weken is de folie volledig afgebroken. Dat is een primeur voor België. Carrefour Belgium nodigt iedereen dan ook graag uit om te proberen de folie thuis te composteren. Trouwens, niet alleen de folie maar ook de bedrukking ervan, de lijm, en het etiket zijn 100% afbreekbaar. Het schaalte bestond al uit 100% composteerbaar materiaal maar wordt bij voorkeur gerecycleerd door selectieve ophaling van papier en karton.

De nieuwe verpakking wordt geïntroduceerd in de bio-afdeling voor groenten en fruit in alle Carrefour Hypermarkten en GB Supermarkten. De verpakking is herkenbaar aan een bedrukt raster op de folie én door het 'OK Compost'-merkteken.

België staat inzake composteringsinitiatieven aan de top in Europa. Vooral in Vlaanderen ligt de compostophaling en verwerking zeer hoog, maar ook Brussel en Wallonië doen inspanningen. Globaal mag er gesteld worden dat meer dan 60% van de Belgen op één of andere manier in contact komt met een vorm van compostophaling of verwerking via GFT, containerparken, thuiscompostering ... De nieuwe folie die Carrefour Belgium nu lanceert is eens te meer een stap in de goede richting.

Consumenten kunnen voor vragen bellen naar de Bio-Klantendienst: 0800/20 111.

(Bron: persbericht Carrefour, 17 september 2003)

"Nouveau régime d'aide aux agriculteurs bio et perspectives d'avenir"

le lundi 15 décembre 2003 à 13 heures

Le Comice agricole de Neufchâteau, l'Asbl BIOFORUM Wallonie, la Direction du Développement et de la Vulgarisation de Libramont, MRW-DGA vous invitent à une consacrée le lundi 15 décembre 2003 à 13 heures au Salle "La Cinse", Marché couvert de Neufchâteau avec le soutien de la Région Wallonne, DGA, Direction du Développement et de la Vulgarisation

PROGRAMME

13H00: Accueil par E. WINANCE, MRW – DGA, Direction du Développement et de la Vulgarisation, Service du développement de Libramont, Président de séance

13H15 : Le nouvel arrêté « primes bio » du Gouvernement wallon – modalités pratiques pour l'introduction des demandes, par J.P. GODFRIN, MRW- DGA, Division des aides à l'Agriculture, Direction du secteur végétal

13H45 : Projet « Etude économique des filières bio » , plan de travail octobre 2003-octobre 2004, par E. AULOTTE, Bioforum Wallonie

13H55 : Comment faire le pas pour l'agriculture biologique, par P. LOECKX, UNAB, Union professionnelle des agrobiologistes wallons

14H05 : Quel produit viande pour quel marché ?, par P.STASSART, Fondation Universitaire Luxembourgeoise- CRA Gbx-Libramont

14H15: Table ronde « Situation et perspective du marché en produits bio : lait et viande » avec la participation de : A. Louvigny du GVBOB (groupement viande bovine bio d'origine belge), M. Van Esse de Delhaize, S. Marchand boucher-charcutier, D. Malmédy éleveur, M. Loick de la fromagerie de Vielsalm, M. Vandendooren de la laiterie coopérative de Chéoux, M.-Ch. Ansay productrice et membre de Probiolait, F. Pierreux de Nature et Progrès

15H00 : Echange de questions-réponses avec les participants à la table ronde modérateur : Ch. PAPEIANS, MRW – DGA, Direction du Développement et de la Vulgarisation, Service du développement de Ath

16H30 : Conclusions par B.CONVIE, Bioforum Wallonie

16H45 : Verre de l'amitié.

Avec le soutien de la Région Wallonne, DGA, Direction du Développement et de la Vulgarisation.

L'invitation, suivie après le 15/12/2003 du texte des exposés, se trouve sur <http://mrw.wallonie.be/dga/>

Attention !!! en janvier 2004 : deux séances d'information ayant un thème identique : « Nouveau régime d'aide aux agriculteurs bio et perspectives d'avenir » seront organisées l'une en Hainaut,

l'autre en province liégeoise.

Info:

- Bioforum Wallonie, Etienne Aulotte, Cathérine Watteyne, wallonie@bioforum.be

Tel: 081 60 00 60

- comice agricole de Neufchâteau, Président : Th. COIBION Tél.: 061 / 25.51.49 Secrétaire André MALJEAN, Tél.: 061 / 27.80.01

- MRW-DGA - Direction du Développement et de la Vulgarisation

Service du développement de Libramont

Emmanuel WINANCE – Pascal POCHET

Tél.: 061 / 22.10.59-60 - Fax : 061 / 22.10.18

E-mail : E.Winance@mrw.wallonie.be

P.Pochet@mrw.wallonie.be

- Service du Développement de Ath,

Ir. Christian PAPEIANS, Attaché,

Tél.: 065 / 40.00.95 - Fax : 065 / 40.00.71

E-mail : C.Papeians@mrw.wallonie.be

(Bron: e-mailbericht van Christian Papeians, 1 december 2003)

Communiqué de presse. Agriculture biologique

Sur proposition du Ministre wallon de l'Agriculture et de la Ruralité José Happart, le Gouvernement wallon a adopté en deuxième lecture ce jeudi 6 novembre un projet d'arrêté octroyant des aides aux agriculteurs qui pratiquent l'agriculture biologique.

Afin d'aider le développement du secteur et dans le but d'atteindre l'objectif de 4% d'agriculture biologique en fin de législature fixé dans le Contrat d'Avenir pour la Région Wallonne Actualisé, ce projet prévoit la poursuite et l'amplification des aides qui étaient auparavant de compétence fédérale.

Par rapport à l'ancien régime, non seulement le montant des aides a été revalorisé mais le projet wallon permet de plus aux agriculteurs qui ont déjà bénéficié d'une aide d'en bénéficier pour un second cycle de 5 ans.

Enfin, dans un souci de simplification administrative, cette demande d'aide sera intégrée à la déclaration de superficie que doit remplir tout agriculteur au début du printemps.

Concrètement, le montant des aides annuelles s'établit comme suit :

pour les prairies et fourrages de base :

275 euros / ha pour les 32 premiers hectares, (maïs, luzerne, trèfle,...)

150 euros / ha du 32ème au 64ème hectare,

75 euros / ha au-delà du 64ème hectare ;

pour l'horticulture et l'arboriculture :

750 euros / ha pour les 14 premiers hectares,

450 euros / ha au-delà du 14ème hectare ;

pour les autres cultures :

350 euros / ha pour les 32 premiers hectares,

225 euros / ha du 32ème au 64ème hectare,

150 euros / ha au-delà du 64ème hectare;

Pendant les deux premières années, correspondant à la conversion vers l'agriculture biologique, une surprime de 150 euros par hectare est prévue.

Ce projet d'arrêté est d'application dès le premier janvier 2003 pour tout agriculteur se convertissant à l'agriculture biologique pour l'année 2003 ou ayant déjà bénéficié d'aides pendant cinq ans à cette date. Ceux qui sont engagés dans leur première période de cinq ans pourront en bénéficier à l'échéance de celle-ci.

Ce projet d'arrêté constitue une étape importante dans la volonté du Gouvernement de

concrétiser ses objectifs en matière de politique agricole. Dès à présent, le monde agricole doit savoir que le Gouvernement met en œuvre les mesures nécessaires pour atteindre les objectifs qu'il s'est fixé et développe, parallèlement à ce régime d'aide, un partenariat avec le secteur biologique.

(Bron: e-mailbericht van Christian Papeians, 1 december 2003)

INTERNATIONAAL

Europa - Europese Commissie blind voor biologische sector

De Europese Commissie heeft geen goed zicht op de biologische land- en tuinbouw. Ze beschikt niet over goede statistieken over de ontwikkeling ervan. Dat zei directeur Isabelle Peutz van het Directoraat-Generaal Landbouw gisteren in Wageningen.

Peutz sprak op een dag over onderzoek naar de biologische landbouw. Zij is sinds enkele jaren bezig met een actieplan voor de biologische sector. Daarin zal ze onder meer beschrijven hoe de Europese Commissie de biologische sector kan steunen.

Peutz vindt dat als biologische boeren en tuinders benadeeld zijn in de laatste hervorming van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid, zij daarvoor een vergoeding moeten krijgen. „Wij onderzoeken dat op dit moment.”

Een plan ontwikkelen om de afzet van bioproducten te vergroten, is volgens de directeur onmogelijk als Brussel geen beter beeld krijgt op de werkelijke areaalcijfers, de productie en de groei van de biologische sector in de verschillende lidstaten. „Onze statistieken lijken nergens op. Wil je met plannen voor sturing in de markt aankomen, dan moet dat wel op basis van betrouwbare cijfers. Landen zijn tot nu toe niet verplicht ons die te overhandigen.”

(Bron: OOGST, 26 november 2003)

Europa - Eerste bioboek voor heel Europa komt eraan

Tijdens BioFach 2004 zal het "Bio Europe"-boek gepresenteerd worden. Het gaat hier om het eerste jaarboek over de biologische landbouw in geheel Europa en heeft als doel een gids te zijn voor alle bio marktdeelnemers op de Europese markt.

Het boek omvat een inleiding over bio in Europa en wordt gevolgd door gedetailleerde informatie over:

- * certificatie organismes
- * wetgeving
- * biofirma's (producenten, verwerkers, verdelers, importeurs en exporteurs)
- * natuurwinkels
- * supermarkten met een privaat biolabel
- * gespecialiseerde internationale beurzen en tentoonstellingen
- * fruit en groentenmarkten voor biovalkui
- * biologische verenigingen
- * buitenlandse handelsverenigingen
- * onderzoeksinstituten
- * universiteitscursussen

Info: <http://www.biobank.it/>

(Bron: TS Organics, knipsel uit: Probila Newsflash, 4 december 2003)

Nl - Test uw kennis over de biologische varkenshouderij

Het Praktijkonderzoek van de Animal Sciences Group (ASG) heeft een quiz op internet gezet, waarmee u uw kennis over de biologische varkenshouderij kunt testen. De quiz bestaat uit een aantal vragen rond de biologische huisvesting, voeding en verzorging van varkens. In alle gevallen is het antwoord gebaseerd op gedaan onderzoek. De Quiz Biologische Varkens vindt u op de website van het Praktijkonderzoek.

(Bron: Praktijkonderzoek Veehouderij, 25 november 2003, knipsel uit: [AgriHolland](#))

Nl - KennisBank biologische landbouw en voeding opengesteld

Wageningen Universiteit heeft de nieuwe KennisBank biologische landbouw en voeding heeft opengesteld. De KennisBank ontsluit via internet de bibliografische gegevens en de volledige tekst van documenten over biologische landbouw en voeding.

Het nieuwe documentatiebestand bevat gegevens over circa 15.000 artikelen, rapporten, boektitels en presentaties en is gratis toegankelijk voor adviseurs, studenten, onderzoekers, boeren, medewerkers in de biologische sector, docenten en andere belangstellenden.

De KennisBank is een product van het Innovatiecentrum Biologische Landbouw (IBL) van Wageningen UR en de bibliotheek van Wageningen UR en is te vinden op <http://www.biologischelandbouw.net/>.

De database bevat een documentatiebestand van in Nederland en Vlaanderen verschenen lectuur over biologische landbouw en voeding vanaf 1990. Daarnaast zijn ook veel Duits- en Engelstalige documenten opgenomen. De KennisBank wordt dagelijks geactualiseerd en uitgebreid. Er zijn inmiddels zo'n 500 documenten met de volledige tekst direct opvraagbaar via de computer. Van de overige documenten kan een kopie bij de bibliotheek van Wageningen UR worden aangevraagd.

(Bron: Wageningen UR, 3 december 2003, knipsel uit: [AgriHolland](#))

Nl - Biologische melk voor McDonald's in Nederland

Campina Foodservice, onderdeel van Campina Nederland, heeft met horecagigant McDonald's een overeenkomst gemaakt voor het leveren van De groene koe biologische melk in 0,33 liter PET-flesjes bij al haar 220 restaurants in Nederland.

Het besluit van McDonald's om biologische melk op de menukaart te zetten hangt samen met het horecaconvenant tussen horeca en overheid en waarin is geregeld dat over enkele jaren vijf procent van de gebruikte producten in de horeca, van biologische afkomst moet zijn."

(Bron: www.campina.com, 3 december 2003)

Nl - 100% biologische landbouw is mogelijk in Nederland

Varkens- en kippenpest, BSE en MKZ. Dat de bio-industrie tegen zijn grenzen aanloopt, daarover lijkt bijna iedereen het eens. Maar hoe draai je de ontwikkeling terug? Een volledig

biologische landbouw? Een rondgang levert een verrassend antwoord op. 'Ja, het kan'.

Een honderd procent biologische landbouw, of dat kan in Nederland? Cees van Bruchem en Hans van Meijl, beiden verbonden aan het Landbouw Economisch Instituut (LEI), barsten niet uit in hoongelach vanwege de naïeve vraag. Integendeel, het lijkt wel of de twee landbouweconomen alles uit de kast halen om de voor hen ongebruikelijke denkoefening tot een goed einde te brengen. In de loop van het gesprek wordt de stapel rapporten en boeken op de tafel almaar hoger, de computer wordt ingeschakeld, de rekenmachine komt er aan te pas en na twee uur komen ze in perfecte samenspraak tot een conclusie.

'Ja, het kan', zegt Cees van Bruchem. 'Met een iets aangepast voedingspatroon kun je de Nederlandse bevolking voeden als je de huidige, gangbare landbouw vervangt door biologische productie.' Hans van Meijl, verbaasd: 'Dat had ik vooraf niet gedacht.' (...)

Bij de tientallen instituten en bureaus die in Nederland op de een of andere manier met landbouw en voeding te maken hebben, verschijnen aan de lopende band rapporten en toekomstscenario's over de agrarische sector. Al deze plannen hebben één ding gemeen: ze gaan, begrijpelijkerwijs, uit van de bestaande landbouw, van bestaande mondiale, Europese en nationale richtlijnen en afspraken, van de huidige wereldwijde voedselstromen. Politieke en economische wetten, bezwaren en belangen staan aanpassingen toe, maar aan de uitgangspunten kan moeilijk gemorreld worden.

Een mooi moment om de zaak eens om te draaien. Om het dierenwelzijn, het cultuurlandschap, natuurbehoud en milieu als startpunt te nemen en vervolgens te kijken wat de landbouw vermag in een dergelijk model. We verplaatsen ons daarbij in de idealistisch-romantische medeburger. We willen koeien zien grazen, varkens zien wroeten en kippen zien scharrelen in de buitenlucht.

We vinden dat het afgelopen moet zijn met de nitraatvergiftiging van de bodem, het gesleep met (levende) dieren door Europa, de import van kipfilets uit Brazilië, het milieuvervuilende gevlug met vlees, tulpenbollen en tuinbouwproducten over de wereld en de milieuverwoesting elders, in naam van onze intensieve landbouw. We vinden het vreemd dat het kleine, dichtbevolkte Nederland de derde landbouwexporteur van de wereld is. (...)

Er komt een studie van de inmiddels overleden landbouweconoom Theo Bakker ter tafel, uit 1985, Eten van eigen bodem. Bakker was de laatste die onderzocht of Nederland, als de veevoerstroom van over de oceaan zou stilvallen, zou kunnen voorzien in zijn eigen voedsel. Zijn antwoord luidde destijds: 'Ja, het kan.'

Van Bruchem: 'Je leest vaak dat we met een ecolandbouw teruggaan naar de Middeleeuwen. Dat is onzin. Ik schat dat we teruggaan naar het niveau van de jaren zeventig. Een melkkoe in de biologische veehouderij geeft nu bijna 7000 liter. Dat was het niveau dat normale bedrijven in 1980 haalden. Het is alleen de vraag of je niet vastloopt met je mineralen. Die stoppen we nu, in de vorm van kunstmest en veevoer van over de oceaan, van buitenaf in het systeem. Het is de vraag of je helemaal zonder kunt.'

Desondanks, meent Van Bruchem, is er veel meer mogelijk dan we denken. 'In de gangbare landbouw worden honderden miljoenen besteed aan onderzoek en technische ontwikkeling. Stop datzelfde geld in de ontwikkeling van de ecolandbouw en je boekt grote resultaten. Ecoboeren behelpen zich nu vaak nog met verkeerde rassen. Je kunt dus andere rassen ontwikkelen. Er is een wiedrobot in de maak, een intelligente wieder. Daarmee kan het handwiedwerk met 95 procent worden teruggebracht, een uitkomst voor biologische akkerbouwers.'

Hans van Meijl 'De gangbare tuinbouw gaat steeds meer in de richting van ecologische tuinbouw. Ze hebben in kassen bijen en hommels rondvliegen, het pesticidgebruik is bijna helemaal weg. (...)

Eerst maar de gevolgen voor de veestapel. Als de beesten de ruimte moeten krijgen op het

huidige landbouwareaal en als de import van veevoer tot een minimum wordt beperkt, dan zullen er heel wat verdwijnen. Met een flinke slag om de arm komen Van Bruchem en Van Meijl uit op 60 procent minder runderen, 80 procent minder kippen en zelfs 90 procent minder varkens. Van Meijl: 'Uit biologisch oogpunt is de productie van varkensvlees inefficiënt. Voor iedere kilo vlees heb je zeker twee, drie kilo aan grondstoffen nodig.'

De consumptie van varkensvlees zal dus afnemen, al is tweederde nu bestemd voor de export. Rundvlees blijft er voldoende, evenals melk en melkproducten. Er zal een verschuiving optreden naar het telen en de consumptie van groenten en granen.

Van Bruchem vermoedt dat de totale vleesconsumptie zal terugvallen tot het niveau van 1980: ongeveer 70 kilo per hoofd van de bevolking. Ter vergelijking: in 1950 aten we 35 kilo per hoofd, in 2001 85 kilo. De export valt nagenoeg weg, de productie zakt terug met 30 tot 40 procent, de prijzen zullen evenredig stijgen, wat volgens Van Bruchem en Van Meijl zou betekenen dat we in plaats van 12 procent ongeveer 16 procent van ons inkomen aan voedsel gaan besteden. 'Dat scheelt twee dagen vakantie per jaar', relativeert Van Bruchem. 'In 1970 gaf een gemiddeld gezin in Nederland nog dertig procent uit aan voedsel. We zouden hiermee terugvallen op het niveau van 1985.'

Het aandeel van de landbouwsector in de economie zal ongeveer halveren, dat wel. 'Maar wat dan nog, zegt Van Bruchem, 'dan missen we 3 procent van het nationaal inkomen. Dat is de groei van anderhalf jaar.'

Er staat veel 'welzijnswinst' tegenover. Cees van Bruchem: 'Biodiversiteit, landschap, rust, ruimte, minder stress, minder files, minder milieuvervuiling. Maar ook andere economische activiteiten. Ik zou het nog niet zo gek vinden als we deze richting op gingen.'

Toch wringt er het nodige aan ons model, vinden ook de twee landbouweconomen. Het is stringent, erg stringent. Ons voedselpakket wordt schraler. De biologische landbouw kan meer leveren dan we misschien denken (het teeltplan van een beetje biologische boerderij bevat al gauw vijftig verschillende groenten en vruchten, ook rucola en knoflook) en we hoeven de winter heus niet door te komen op winterwortels en kool, maar wel zijn producten als aardbeien en tomaten bijna alleen nog beschikbaar in het seizoen.

Dat is een logisch gevolg van ons model, maar de vraag is of het importverbod zich ook moet uitstrekken tot producten die nu überhaupt niet in Nederland worden geteeld, zoals sinaasappels, kiwi's, mango's, avocado's en andere exotische vruchten. Dan hebben we het nog niet over koffie, cacao en tabak. We willen wel de lusten, maar niet teveel lasten.

Een volledig importverbod druist niet alleen in tegen de internationale handelsregels, het is onrealistisch en ook uit economisch oogpunt ongewenst. Er zal een compromis gevonden moeten worden, waarbij import en export mogelijk is zonder dat het ecologische aanbod in de winkel wordt weggeconcentreerd. Van Bruchem geeft alvast een aanzet. 'Je zult er niet omheen kunnen je markt te beschermen door subsidies, of juist door heffingen en milieubelastingen. Om te beginnen zou er eindelijk eens een flinke heffing op kerosine moeten komen.'

Niemand beter geschikt om tegengas te geven dan Peter Smeets van het Wageningse onderzoeksbureau Alterra. Smeets is een pleitbezorger van wat in de media de 'varkensflat' is gaan heten, een omstreden, maar door deskundigen geroemd plan voor een agro-productiecomplex, een soort gemengd bedrijf, maar dan in etages. Een realistisch alternatief voor het 'dromen van Arcadië', aldus Smeets.

Hij prikt graag een aantal mythes door. Bijvoorbeeld aan de hand van de tractor. Een trekker fabriceren, zegt Smeets, kost ook energie. 'Dat moet je meetellen.' Daarmee komt hij op een volgend punt. 'Als je de trekker wel toestaat, maar je mag niet met een bulkcarrier over zee varen, dan maak je een rare tegenstelling. De Deense varkenshouderij, waar de boeren het graan voor hun varkens uit de directe omgeving halen, is wat betreft het fossiele energiegebruik even duur uit als de Nederlandse varkenshouderij die ongeveer een gelijkwaardige hoeveelheid voedingstoffen per bulkcarrier laat aanvoeren. Het laatste wat je dus omwille van de duurzaamheid moet afschaffen is dat hele grote zeeschip dat met een relatief klein motortje 22.000 ton veevoer over de oceaan brengt. Ik zou eerder de trekker afschaffen.'

Nog zo'n mythe, aldus Smeets: de zogeheten voetafdrukgedachte, de aanname dat de Nederlandse landbouw buiten ons land vijf keer zoveel grond gebruikt en verpest dan in Nederland zelf. 'Tweederde van onze landbouwproductie gaat het land weer uit. De juiste verhouding is dus 5 op 8. Daarnaast: als Nederland ophoudt met het importeren van sojaresten, citruspulp en raapzaadresten om het hier aan de varkens te voeren, dan gaan ze die resten daar weer verbranden, zoals ze vroeger deden.'

Wat Smeets maar wil zeggen: De intensieve veehouderij is een mondiaal georganiseerde afvalverwerking. Een heel efficiënt systeem. En de intensieve veehouderij is in Europa altijd dichtbij de grote havens gevestigd; op die manier kunnen ze de mondiale afvalstromen naar zich toehalen. Heel logisch dus dat Nederland een grote intensieve veehouderij heeft. Met grootschaligheid is niets mis, aldus Smeets, die vermoedt dat de toestand van de kippen, de varkens en het milieu er in de wereld per saldo op achteruit zal gaan als Nederland kiest voor een volstrekt biologische productiewijze. 'Bijna nergens is het met het dierenwelzijn zo goed gesteld als in Nederland. Ik zeg altijd: als het aan de varkens lag, kwamen ze bij ons in de flat wonen. En als wij er mee stoppen, dan zullen ze elders de productie overnemen, met alle gevolgen van dien.'

Smeets ziet de oplossing voor milieuproblemen eerder in 'precisielandbouw'. 'Met het kunstmestgebruik zijn we doorgeschoten. En ook de distributie kan veel efficiënter en schoner. Maar dat zijn problemen die met technische middelen, kennis en intelligentie opgelost kunnen worden.'

We geven ons niet zomaar gewonnen. Waarom zou de situatie verslechteren al onze landbouw biologisch wordt, vragen we ons af. Alsof in omringende landen niet dezelfde discussie speelt? En als wij een landbouw willen met varkens, kippen en koeien die buiten kunnen lopen, dan moeten we daar toch het model op aanpassen. In Utrecht, bij het Centrum voor Landbouw en Milieu (CLM), krijgen we ondersteuning. 'Een wel erg mooie voorstelling van zaken van Smeets', zegt Peter Leendertse, die zich bij het onderzoeks- en adviescentrum bezig houdt met gewasbescherming. 'Als je de schaal maar groot genoeg maakt kun je alles wat krom is recht praten. Maar we moeten even terug naar het uitgangspunt: zo min mogelijk slepen met alles, je eigen bodem goed benutten en daar duurzaam mee omgaan.'

Juist ja, daar waren we gebleven. Met Leendertse en zijn collega's Erik Hees en Natasja Oerlemans proberen we ons model te perfectioneren. Het probleem zal uiteindelijk niet liggen aan de productiekant, maar aan de consumentkant: hoe brengen we onze volledig biologische landbouwproductie aan de man / vrouw, zonder de import van goedkopere, niet-ecologische producten te verbieden? Een volledig antwoord bestaat niet, maar Van Hees en Oerlemans zoeken het vooral in milieuheffingen.

Oerlemans: 'Je moet het niet met subsidies doen, want dat staat zo hulpgeverig. Maar met milieuheffingen op gangbare of geïmporteerde producten kun je heel ver komen. Het doel is uiteindelijk dat ecologische producten voor de consument niet duurder zijn dan gangbare producten.' Dat het transport dan veel duurder wordt, daar is iedereen het over eens. Dat het schandalig is dat er nog geen belasting op kerosine zit, in die stelling kon ook Peter Smeets zich vinden.

Open einden blijven er genoeg. Wat zal de rol van de supermarkten zijn, en de houding van de verwerkers van primaire landbouwproducten? En hoe voorkom je dat consumenten massaal in Duitsland en België hun dan goedkopere boodschappen gaat doen? Het model zou sowieso beter werken als de Noordwest-Europese landen zouden samenwerken, menen Van Hees en Oerlemans, al is het maar vanwege de beschikbaarheid van grondstoffen als graan.

Oerlemans heeft nog een idee. 'Ik heb onderzoek gedaan naar een biologische boerderij bij Deventer, De Oosterwaarde. Een mooi gemengd bedrijf waarin meer dan tweehonderd mensen aandelen hebben. Ze betalen jaarlijks een bedrag en krijgen daarvoor wekelijks de seizoensgebonden producten van de boerderij. Een dergelijk systeem zou je in heel Nederland kunnen invoeren. Mensen zijn daarnaast vrij om nog te kopen wat ze willen.'(...)

En dan dienen zich nieuwe dilemma's aan. Dilemma's als op De Oosterwaarde. Daar lopen drie varkens rond, Knir, Knar en Knor. Ze zijn de lievelingen van de aandeelhouders. Sommigen onder hen wilden niet dat de varkens in november, slachtmaand, geslacht zouden worden. Niet

deze varkens. Een gezonde bedrijfsvoering vereiste dat het toch gebeurde.

Geknipt uit: <http://www.animalfreedom.org/>, lees het volledige artikel op:
<http://www.animalfreedom.org/paginas/column/casparjanssen.html>

(Bron: Volkskrant, 29 november 2003)

VK - Verkoop biovoedsel over de kaap van 1 miljoen pond

Samenvatting

Verkoopcijfers van biologisch voedsel in het VK zijn voor de eerste keer over de 1 miljard pond gegaan. Dit maakt van het VK de derde grootste biomarkt ter wereld. Drie op vier baby's eten biologisch voedsel op regelmatige basis en de verkoop van biologisch babyvoedsel is het laatste jaar met 20% gestegen. Over het algemeen genomen groeit de verkoop van biovoedsel en biodrank twee maal zo snel als de conventionele markt, meer dan 10% per jaar.

De cijfers werden bekend gemaakt in het onlangs gepubliceerde rapport van Soil Association "Organic Food and Farming Report 2003" dat een van de meest begrijpelijke rapporten over de biologische markt is.

(Bron: Probila Newsflash, 4 december 2003)

Denemarken - Deense biolandbouw

Samenvatting

In Denemarken is ongeveer 6% van de landbouwproductie van biologische afkomst. Dit is netto meer dan bij ons. Er zijn meerdere mogelijke verklaringen. De regering speelt o.a. een stimulerende rol. De bio organisaties en firma's organiseren acties. Door de productie aan te zwengelen, hoopt men tevens de marktvraag te doen groeien.

Volledig artikel

Au Danemark, environ 6% de la production agricole est d'origine bio. Ce qui est nettement plus que chez nous. Plusieurs raisons semblent pouvoir expliquer cette différence. Les autorités jouent notamment un rôle stimulant. On organise des programmes d'actions avec les organisations bio et des filières. Si on pousse à la production, on songe aussi à faire croître la demande du marché.

En ce qui concerne le commerce de détail, la plus grande chaîne de super marchés s'est intéressée à la question dès le début des années '90 pour ouvrir le marché aux produits bio, en faisant de la promotion, des réductions de prix, en stimulant l'accroissement de l'assortiment. Les supermarchés disposent à présent d'un large éventail de produits bio.

L'industrie transformatrice, surtout l'industrie laitière, a opté rapidement pour le développement d'un segment de marché bio, à côté du circuit classique.

Les organisations agricoles n'ont pas hésité à prendre des initiatives. Au début, ce fut l'association danoise pour l'agriculture biologique. A présent, l'agriculture bio est considérée comme une partie à part entière de l'agriculture, et cela depuis des années.

Elle est également intégrée dans la recherche, via, notamment les universités et les stations régionales de recherche. La recherche est dirigée en bonne partie par la demande.

Il importe de collaborer. Aller au devant du consommateur se fait au moyen d'un seul logo.

L'autorité surveille la qualité de la production, et donc l'attribution du logo. Le consommateur danois dépense en moyenne trois fois plus en produits bio que le consommateur européen.

Certains produits ont déjà une part de marché importante: le lait, les œufs, les carottes et les

produits de céréales ont une part de marché de 20% et plus. C'est moins pour la viande et le fromage. Apparemment, le consommateur associe moins le produit transformé avec bio et sain. Pour l'instant, l'agriculture bio danoise est en stagnation. La consommation intérieure est en très faible croissance. On l'impute à la récession économique. D'autre part, les exportations sont difficiles, surtout dans les secteurs laitier et de la viande.

Le Danemark plaide pour un logo européen et des règles uniformes, de façon à pouvoir pénétrer dans des marchés nettement plus importants comme l'Allemagne et le Royaume-Uni. Un logo européen pourrait diminuer la tendance des consommateurs de ces pays à acheter ce qui est produit sur place.

Une leçon de l'expérience danoise: apporter au consommateur un message de cohérence, un seul logo, collaborer étroitement entre les partenaires des filières et les autorités, stimuler la demande pour agrandir l'offre, et pas l'inverse, soutenir la recherche et l'innovation à la demande.

(Bron: Sillon Belge, 24 oktober 2003, knipsel uit: Probila Newsflash, 4 december 2003)

VS - Studie rond biowol

Samenvatting

A survey of wool producers reveals that 28,510 pounds (12,959 kilos) of organic wool were harvested from approximately 2,300 sheep raised organically in the United States and Canada during 2001, the Organic Trade Association reports.

Volledig artikel

The Organic Trade Association (OTA), in collaboration with the National Center for Appropriate Technology's Appropriate Technology Transfer in Rural Areas (ATTRA) and the Vermont Organic Fiber Company, undertook the survey during 2002. Results from the survey, the first ever, will serve as a baseline for the organic fiber industry in measuring future progress in this sector.

"The U.S. market for organic wool is still in its infancy. Producers are seeking additional markets, and thus there is potential for more companies to begin using organic wool in apparel and bedding," according to Katherine DiMatteo, OTA's executive director. She added, "This survey helps determine how much production there is, and recognizes the importance of organic wool as a growing market."

In the survey, responses from 23 wool producers (nearly 48 percent of those meeting the criterion for the survey) showed 27,244 pounds (12,384 kilos) of grease wool (shorn, without any cleaning, scouring or further processing) were produced in ten U.S. states and 1,266 pounds (575 kilos) were produced in two Canadian provinces.

The most productive organic wool growing area (by weight of wool) was New Mexico, reporting 12,000 pounds (5,456 kilos) of certified organic wool. California was second, with 9,500 pounds (4,318 kilos). Other U.S. states and Canadian provinces reporting organic wool production included Oregon, New Jersey, Alberta, Maine, Ohio, Michigan, Vermont, Ontario, Montana and Massachusetts.

Because some producers do not measure wool production, actual organic wool poundage may be higher. According to survey results, organic meat sales represent 84 percent of producers' sheep-related income, with organic wool sales representing only 16 percent. Leading markets for organic wool currently are blankets and knit goods, such as sweaters, socks, and throws. The wool production survey report is available on the OTA web site.

(Bron: TS Organics, knipsel uit: Probila Newsflash, 4 december 2003)

Japan - Enkele handelaars overtreden etiketteringsnormen

Samenvatting

6% van de Japanse supermarkten en kleinhandelaars overtreden de biologische etiketteringsregels. Dit vermeldt een recente landbouwstudie.

Volledig artikel

Some 6 percent of Japanese supermarkets and retailers are breaking organic product labeling rules, according to a recent farm ministry study.

These retailers are selling goods that do not qualify as organic under the Japan Agricultural Standards (JAS) Law, according to a report compiled by the Agriculture, Forestry and Fisheries Ministry.

Farm products that carry organic labels tend to fetch higher prices because they are grown in areas where the use of pesticides and chemical fertilizers is severely restricted.

Under the law, only produce from fields where farmers have refrained from using pesticides and chemical fertilizers for two to three years can be legally sold as organic and bear organic certificates.

Third-party organizations other than the government certify products as organic in accordance with the legal definition.

At a symposium for consumers in Sapporo earlier this month, the ministry reported that 6 percent of retailers are breaking the law.

From July to September, the ministry surveyed some 10,000 supermarkets and other retailers nationwide.

It found that some 1,000 retailers, or 10 percent, were selling goods with organic labels.

Of the 1,000, some 60 were found to be selling products that did not meet the organic requirements. It also found that one farming household did not know the legal requirements but was shipping spinach with an organic label.

The poll also found cases in which retailers incorrectly labeled produce as organic without the proper certification.

"There are cases in which farmers and retailers have pasted the labels of organic products on goods without full knowledge of the legal standards," a ministry official said.

Should the ministry find extreme cases in which farmers or retailers falsely labeled farm products as organic, it would punish them, ministry officials said.

(Bron: TS Organics, knipsel uit: Probila Newsflash, 4 december 2003)

Colofon

De Biotheek Netknipsels worden uitgegeven door Bioforum Vlaanderen in het kader van het Biotheekproject. De Biotheek is hét informatie- en documentatiecentrum voor de biologische landbouw en voeding, te bereiken via www.biotheek.be of 078/151 152.

Deze knipselkrant verschijnt wekelijks met actuele informatie over de nationale en internationale biosector. De berichten worden zonder tekstwijziging (hooguit ingekort) geknipt en geplakt, met vermelding van hun bron. Samenstelling: Petra Tas en Dirk Verdickt. Abonnementenadministratie: Dirk Verdickt. Momenteel wordt de knipselkrant verzonden naar ruim 900 relaties voornamelijk binnen de sector en de overheid.

Aan- of afmelden kan via de website: surf naar www.bioforum.be en klik op 'Nieuwsbrief' in de horizontale menubalk. Oude nummers kunnen steeds opgevraagd worden bij biotheek@bioforum.be